

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ โดยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลเมืองขลุง 1 (นุรวิทยาการ) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลเมืองขลุง 1 (นุรวิทยาการ)
2. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลเมืองขลุง 1 (นุรวิทยาการ)
3. ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการอ่านจับใจความสำคัญ โดยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลเมืองขลุง 1 (นุรวิทยาการ)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 461 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลเมืองขลุง 1 (นุรวิทยาการ) อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 60 คน ได้มาจากการสุ่มห้องเรียน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากจำนวน 4 ห้องเรียน ได้มา 2 ห้องเรียน คือห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 และห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 มีจำนวนนักเรียนห้องเรียนละ 30 คน แต่ละห้องเรียน มีนักเรียนแบบคละความรู้ความสามารถ จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลาก ได้ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 เป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนแบบสื่อประสม และห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 เป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนแบบ SQ4R

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบสื่อประสม จำนวน 15 แผน ใช้เวลา 15 ชั่วโมง
2. แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R จำนวน 15 แผน ใช้เวลา 15 ชั่วโมง
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง
4. แบบประเมินความพึงพอใจ โดยประเมินด้านเนื้อหา ด้านการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนและด้านการวัดผลและประเมินผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบกึ่งทดลอง (Quasi Experiment Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัยแบบสองกลุ่มมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Two Group Pre - test Post - test Design) ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
2. ดำเนินการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญ จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง
3. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง 1 ใช้วิธีการสอนแบบสื่อประสม กลุ่มทดลอง 2 ได้รับการสอนแบบ SQ4R แต่ละกลุ่มใช้เวลาในการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน ใช้เวลา 15 ชั่วโมง โดยใช้เวลาเรียนปกติตามโครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้
4. ดำเนินการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญ จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง ชุดเดียวกับที่ใช้ก่อนการจัดการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนแบบสื่อประสมและแบบวิธีสอน SQ4R
2. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการอ่านจับใจความสำคัญวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สรุปผลการวิจัย

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญด้วยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญโดยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทั้ง 2 วิธี

2.1 ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยวิธีสอนแบบสื่อประสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เมื่อข้าพเจ้าตั้งใจเรียนและร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนคุณครูมักชมเสมอทำให้เกิดกำลังใจในการเรียนครั้งต่อไป ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมาได้แก่ ข้าพเจ้าต้องการให้มีการใช้สื่อในการเรียนการสอนอีก, ข้าพเจ้ามีความพอใจในกิจกรรมฝึกการอ่านจับใจความสำคัญจากสื่อประสมเพราะมีความแปลกใหม่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.62$) และสื่อที่ครูนำมาใช้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$) ตามลำดับ

2.2 ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด 3 อันดับแรก คือ สื่อการเรียนการสอนที่ครูนำมาใช้มีความสวยงาม เหมาะสมกับเนื้อหา ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาที่นำมาใช้อ่านและเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย, ข้าพเจ้าชอบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะนี้, สื่อที่นำมาใช้ในการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความช่วยให้นึกถึงภาพรวมของเนื้อหาได้ดีขึ้น, สื่อที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับเวลาและวัยของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.80$) และเนื้อหาที่นำมาใช้อ่านมีความเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ในปัจจุบัน, ข้าพเจ้าชอบการเรียนอ่านจับใจความสำคัญจากวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R, ข้าพเจ้าชอบเนื้อหาที่นำมาอ่านเพราะมีเนื้อหาหลากหลายประเภท, ข้าพเจ้ามีความพอใจในกิจกรรมฝึกการอ่านจับใจความสำคัญจากสื่อประสมเพราะมีความแปลกใหม่หลากหลาย, สื่อที่ครูนำมาใช้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้, ข้าพเจ้าต้องการให้มีการใช้สื่อในการเรียนการสอนอีก ($\bar{X} = 4.47$) ตามลำดับ

3. วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการอ่านจับใจความสำคัญวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I) ของวิธีการสอนแบบสื่อประสม มีค่าเท่ากับ

0.57 แสดงว่านักเรียนมีภูมิความรู้เพิ่มขึ้น 0.57 หรือคิดเป็นร้อยละ 56.70 และวิธีการสอนแบบ SQ4R มีค่าเท่ากับ 0.52 แสดงว่านักเรียนมีภูมิความรู้เพิ่มขึ้น 0.52 หรือคิดเป็นร้อยละ 51.82

อภิปรายผล

จากการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญด้วยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญโดยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน กล่าวโดยสรุปได้ว่า การที่นักเรียนมีผลการเรียนหลังเรียนที่ดีกว่าก่อนเรียนนั้นอาจเกิดจากการที่นักเรียนได้เรียนเพิ่มเติมจากสื่อประสมและวิธีสอนแบบ SQ4R ซึ่งนับเป็นนวัตกรรมที่ถูกผลิตขึ้นมาใช้ในการสอน เป็นการนำเอาเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ มาร่วมผลิตเป็นสื่อที่มีความทันสมัย และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ส่งเสริมทำให้เกิดการอยากเรียนรู้และเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้มากขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสมสัทธิ จิตรสถาพร (2557 : 15) ที่กล่าวว่า สื่อประสมที่ดีควรมีการใช้สื่อการสอนหลาย ๆ อย่างที่สัมพันธ์กันและสอดคล้องกับเนื้อหา มีการตรวจสอบและพัฒนาโดยผ่านการทดลองมาหลายครั้ง สามารถยืดหยุ่นได้ และมีความสะดวกในการใช้ และสอดคล้องกับสมสัทธิ จิตรสถาพร (2557 : 37) ที่กล่าวว่า สื่อประสมที่ดีต้องเป็นการรวมสื่อหลาย ๆ ชนิดเข้าด้วยกัน เพื่อทำให้เกิดความสมบูรณ์ของสื่อ โดยมีหลักเกณฑ์ในการสร้างสรรค์งานด้านสื่อประสม ดังนี้

- 1) ความง่ายในการใช้งาน
- 2) ความสามารถในการนำเสนอ
- 3) ความสามารถในการติดต่อกับผู้ใช้
- 4) ความสามารถในการใช้ตัวแปรและฟังก์ชันต่าง ๆ

ซึ่งเป็นผลพวงจากการใช้นวัตกรรมที่มีคุณภาพ ทำให้คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรนภิส ดันเทิดทิตย์ (2557 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลการเรียน การอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการสอนโดยใช้ชุดสื่อประสมกับการสอนแบบ SQ4R พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดสื่อประสมและวิธีการสอนแบบ SQ4R มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน โดยพบว่าคะแนนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า ในการเรียนการสอนจากวิธีสอนสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R นั้น เป็นการบูรณาการทั้งด้านองค์ความรู้และกระบวนการในการเรียนการสอนเข้าด้วยกัน เพื่อจัดทำเป็นสื่อการสอน ซึ่งในการสอนแบบวิธีสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R นั้นเป็น

กระบวนการที่นำเอาเนื้อหาทางวิชาการเข้ามาผสมผสานกับกิจกรรมการเรียนการสอนรวมถึงสื่อและอุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยทำให้เกิดกิจกรรมที่สนุกสนาน มีความแปลกใหม่ และสามารถเข้าใจถึงเนื้อหาได้อย่างง่ายดาย และมีความโปร่งใสในการทำกิจกรรมสามารถตรวจสอบคะแนนหรือผลทดสอบได้อย่างรวดเร็วทำให้นักเรียนเกิดความสุข ความพอใจและความต้องการที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผลการเรียนดีขึ้น สอดคล้องกับพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544 : 149) ที่กล่าวว่า การสร้างความพึงพอใจในการเรียนการสอนว่าความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี การเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งก็คือ ความพึงพอใจในการเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูควรสร้างให้เกิดกับตัวผู้เรียนตั้งแต่เริ่มต้น เพราะจะทำให้เกิดการเรียนรู้ต่อบทเรียนนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของมยุรี นางาม (2556 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาผลของการเรียนรู้แบบ SQ4R เสริมด้วยแผนผังความคิดต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เสริมด้วยแผนผังความคิด ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับเนตรนภิส ดันเทิดทิตย์ (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลการเรียนการอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบสื่อประสมกับการสอนแบบ SQ4R ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดสื่อประสมมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57

3. วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการอ่านจับใจความสำคัญวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I) ของวิธีการสอนแบบสื่อประสม มีค่าเท่ากับ 0.57 แสดงว่านักเรียนมีภูมิความรู้เพิ่มขึ้น 0.57 หรือคิดเป็นร้อยละ 56.70 และวิธีการสอนแบบ SQ4R มีค่าเท่ากับ 0.52 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.52 หรือคิดเป็นร้อยละ 51.82 กล่าวโดยสรุปได้ว่า นักเรียนมีภูมิความรู้เพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อาจกล่าวได้ว่า ประการที่ 1 ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนการสอนด้วยวิธีสื่อประสมและวิธีสอนแบบ SQ4R เห็นได้จากผลของแบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลต่อการเรียนของนักเรียนที่ทำให้มีคะแนนเพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับอารีย์ พันธุ์ณี (2552 : 198) ที่กล่าวว่าความพึงพอใจในการเรียนรู้นั้นมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ครูควรส่งเสริมให้เด็กและการใช้วิธีการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ เพื่อเร้าความสนใจเพราะวิธีการที่แปลกใหม่ที่ผู้เรียนยังไม่มีประสบการณ์มาก่อน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ส่งผลต่อการเรียนรู้โดยทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้เรียนและส่งผลต่อการเรียนที่มีประสิทธิภาพ ประการที่สอง

ด้วยการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบสื่อประสมกับการสอนแบบ SQ4R เป็นการสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะเนื้อหาที่ไม่สามารถมองเห็นหรือสัมผัสได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ มลิว (2550 : 88) ที่กล่าวว่าความรู้ของผู้เรียนเป็นผลที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมที่มีความประสิทธิภาพ เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนหรือเข้าใจได้ยากให้สามารถเข้าใจได้ง่ายภายในระยะเวลาอันสั้นและสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการทดสอบควรมีการให้ความรู้หรือความเข้าใจแก่นักเรียนและครูผู้สอนที่เป็นประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในการใช้วิธีการสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R ได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ควรพัฒนากระบวนการในวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R ในด้านการวัดผลและประเมินผล ให้สอดคล้องกับการใช้งานให้เกิดประสิทธิภาพให้มากขึ้น เนื่องจากแบบสอบถามความพึงพอใจจากการเรียนด้วยสื่อประสมของนักเรียนในด้านนี้ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

3. การเลือกสาระการเรียนรู้เพื่อสร้างเป็นบทอ่าน ควรมีการพิจารณาให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยตั้งบนพื้นฐานการพัฒนาการตามช่วงวัย ความสนใจและความสามารถของนักเรียนเป็นเกณฑ์ ซึ่งต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิเคราะห์ถึงแนวทางในการพัฒนาวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R โดยนำรูปแบบไปทดลองในรายวิชาและเนื้อหาอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาทำการศึกษา เปรียบเทียบถึงผลของการเรียนรู้

2. ควรมีการศึกษาหรือวิจัยในหัวข้อนี้อย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ครั้ง โดยเปลี่ยนกลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลหรือนำเอาข้อผิดพลาดของการศึกษาครั้งที่ผ่านมานำมาปรับแก้ไขเพื่อให้เกิดกระบวนการการศึกษาที่ถูกต้องและยั่งยืนอย่างแท้จริง